

Konkurentnost

Nenad Mitić

Matematički fakultet

`nenad@matf.bg.ac.rs`

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

- Termin **konkurentnost** označava činjenicu da SUBP dopušta većem broju transakcija pristup do istih podataka istovremeno
- Prednosti konkurentnog rada
  - kraće vreme odziva
  - maksimalna propusnost
- Problem: kako obezbediti da konkurentne transakcije ne smetaju jedna drugoj?

- 1 Problem izgubljenih ažuriranja (eng. *lost update problem*)
- 2 Problem zavisnosti od nepotvrdjenih podataka (eng. *uncommitted dependency problem*)
- 3 Problem neuzastopnih čitanja (eng. *non-repeatable reads problem*)
- 4 Problem pojavljivanja fantoma (eng. *phantom reads problem*)
- 5 Problem nekonzistentne analize (eng. *inconsistent analysis problem*)

Problem izgubljenih ažuriranja

Zaključavanje - napredne tehnike

Transakcija A	vreme	Transakcija B
-----	-----	-----
----	--	----
----	--	----
FETCH R	t1	----
----	--	----
----	t2	FETCH R
----	--	----
UPDATE R	t3	----
----	--	----
----	t4	UPDATE R
----	--	----

Transakcija A gubi svoja ažuriranja u trenutku t4

Problem zavisnosti od nepotvrđenih podataka

Prvi slučaj

Transakcija A	vreme	Transakcija B
-----		-----
----	--	----
----	--	----
----	t1	UPDATE R
----	--	----
FETCH R	t2	----
----	--	----
----	t3	ROLLBACK
----	--	----

Transakcija A u trenutku t2 zavisi od nepotvrđenih promena

Problem zavisnosti od nepotvrđenih podataka

Drugi slučaj

Transakcija A	vreme	Transakcija B
-----		-----
----	--	----
----	--	----
----	t1	UPDATE R
----	--	----
UPDATE R	t2	----
----	--	----
----	t3	ROLLBACK
----	--	----

Transakcija A u trenutku t2 ažurira podatke čija promena nije potvrđena, i učinjene promene se gube u trenutku t3

Problem neuzastopnih čitanja

Transakcija A	vreme	Transakcija B
-----	-----	-----
----	--	----
----	--	----
FETCH R	t1	----
----	--	----
----	t2	UPDATE R (DELETE R)
----	--	----
----	t3	COMMIT
----	--	----
FETCH R	t4	----
----	--	----

Transakcija A čita slog pre drugih zahteva. U međuvremenu, B menja/briše slog i potvrđuje promene. Ako A kasnije poželi da pročita originalni slog on će biti promenjen ili neće postojati

Problem pojavljivanja fantoma

Transakcija A	vreme	Transakcija B
-----	-----	-----
----	--	----
FETCH R where x=10	t1	----
----	--	----
---	t2	INSERT INTO R ... x=10
----	--	(UPDATE R SET X=10 WHERE....)
----	--	----
FETCH R where x=10	t3	----
----	--	----
---	--	----

Transakcija A čita tabelu po kriterijumu i dobija skup slogova. Aplikacija B unosi nove slogove ili ažurira postojeće tako da zadovoljavaju kriterijum zadat od A. Aplikacija A ponovo čita tabelu u okviru iste transakcije i dobija dodatne ("fantomske") slogove

Problem nekonzistentne analize

Transakcija A	vreme	Transakcija B	
-----	--	-----	
FETCH Rac1 (40)	t1	-----	
sum=40	--		
-----	--	-----	
FETCH Rac2 (50)	t2	-----	
sum=90	--		
-----	--	-----	
-----	t3	FETCH Rac3 (30)	
-----	--	-----	
-----	t4	UPDATE Rac3	(30-->20)
-----	--	-----	
-----	t5	FETCH Rac1 (40)	
-----	--	-----	
-----	t6	UPDATE Rac1	(40-->50)
-----	--	-----	
-----	t7	COMMIT	
-----	--	-----	
FETCH Rac3 (20)	t8	-----	
sum=110	--		
-----	--	-----	

Problem nekonzistentne analize

Tri računa sa stanjem

Račun 1: 40 Račun 2: 50 Račun 3: 30

Transakcija A sabira stanje na sva tri računa, dok transakcija B prenosi 10 sa računa 3 na račun 1.

Transakcija A primenjuje nekonzistentnu analizu: posledica je dobijanje pogrešne vrednosti za zbir (110 umesto 120)

Problemi koji se javljaju u prethodnim primerima su

Termin	Opis
Prljavo pisanje	Transakcija menja nepotvrđene podatke koje je promenila druga transakcija koja još nije dala COMMIT ili ROLLBACK
Prljavo čitanje	Transakcija čita podatke modifikovane od strane druge transakcije koja još nije dala COMMIT ili ROLLBACK
Rasplinuto čitanje / Neuzastopno čitanje	Transakcija koja čita podatke ne vidi iste podatke kao u prethodnom čitanju (u okviru te iste transakcije)
Čitanje fantoma	Transakcija koja čita podatke vidi nove podatke u odnosu na prethodno čitanje

Prethodni problemi mogu da budu rešeni preko mehanizma koji se naziva **zaključavanje** (postavljanje katanaca, eng. *locking*)

Osnovna ideja:

- kada transakcija želi da radi sa nekim resursom ona zahteva zaključavanje tog resursa (postavlja katanac nad tim resursom)
- kada se transakcija završi resurs se oslobadja

Elementarni pristup

- Sistem podržava bar dve vrste katanaca: privatni (ekskluzivni, X) i deljivi (S)
- Ako je transakcija A postavila X katanac nad resursom t tada zahtev bilo koje druge transakcije B za postavljanje bilo kog katanca nad t biva odbijen
- Ako je transakcija A postavila deljivi katanac nad torkom t tada zahtev bilo koje druge transakcije B za postavljanje
  - S katanca nad t može biti ispunjen
  - X katanca nad t biva odbijen

Matrica kompatibilnosti načina zaključavanja

		Transakcija A		
		X	S	–
Transakcija B	X	N	N	Y
	S	N	Y	Y
	–	Y	Y	Y

Katanac: X - privatni, S - deljivi, – ne postoji

N oznacava konflikt

Y oznacava kompatibilnost

Striktni dvofazni protokol zaključavanja garantuje da se problemi konkurentnosti ne javljaju

- 1) Transakcija koja želi da pročita torku mora prvo nad njom da postavi S katanac
- 2) Transakcija koja želi da ažurira torku mora prvo nad njom da postavi X katanac. Alternativno, ako već drži S katanac nad tom torkom, transakcija mora da zahteva unapređenje S katanca u X katanac

- 3) Ako je zahtev za postavljanjem katanca od strane transakcije B odbijen jer je u konfliktu sa već postavljenim katancem od strane transakcije A, transakcija B ide u stanje čekanja. B čeka dok A ne oslobodi ključ (sistem mora da garantuje da B neće zauvek da ostane u stanju čekanja!)
- 4) X katanac se zadržava do kraja transakcije (COMMIT ili ROLLBACK). S katanac se, uobičajeno, takodje zadržava (najduže) do kraja transakcije

Problem izgubljenih ažuriranja - rešenje

Transakcija A	vreme	Transakcija B	
-----	-----	-----	
----	--	----	
----	--	----	
FETCH R	t1	----	(zahteva S katanac nad R)
----	--	----	
----	t2	FETCH R	(zahteva S katanac nad R)
----	--	----	
UPDATE R	t3	----	(zahteva X katanac nad R)
čeka	--	----	
čeka	t4	UPDATE R	(zahteva X katanac nad R)
čeka	--	čeka	
čeka	--	čeka	

Transakcija A gubi svoja ažuriranja u trenutku t4

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Problem izgubljenih ažuriranja - rešenje

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

- U trenutku T1 transakcija A postavlja S katanac
- U trenutku T2 transakcija B postavlja S katanac
- U trenutku T3 transakcija A ne može da postavi X katanac i ide u stanje čekanja
- U trenutku T4 transakcija B ne može da postavi X katanac i ide u stanje čekanja
- Ni jedna transakcija ne može da nastavi rad, obe čekaju jedna na drugu - mrtva petlja (eng. *deadlock*)

Problem zavisnosti od nepotvrđenih podataka - rešenje

Prvi slučaj

Transakcija A	vreme	Transakcija B
-----	---	-----
----	--	----
----	--	----
----	t1	UPDATE R (zahteva X katanac nad R)
----	--	----
FETCH R	t2	---- (zahteva S katanac nad R)
čeka	--	----
čeka	--	----
čeka	t3	ROLLBACK (tačka sinhronizacije, oslobadja se X katanac sa R-a)
čeka	--	----
FETCH R	t4	---- (ponovo se izvršava i postavlja S katanac nad R)

Transakcija A je sprečena da pročita nepotvrđene promene u trenutku t2

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Problem zavisnosti od nepotvrđenih podataka - rešenje

Drugi slučaj

Transakcija A	vreme	Transakcija B
-----		-----
----	--	----
----	--	----
----	t1	UPDATE R (zahteva X katanac nad R)
----	--	----
UPDATE R	t2	---- (zahteva X katanac na R)
čeka	--	----
čeka	t3	ROLLBACK (tačka sinhronizacije, oslobadja se X katanac sa R-a)
čeka	--	----
UPDATE R	t4	---- (ponovo se izvršava i postavlja X katanac nad R)

Transakcija A je sprečena da ažurira nepotvrđene promene u trenutku t2

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Problem neuzastopnih čitanja - rešenje

Transakcija A	vreme	Transakcija B
-----		-----
----	--	----
----	--	----
FETCH R	t1	---- (zahteva S katanac nad R)
----	--	----
----	t2	UPDATE R (DELETE R)
----	--	čeka
----	t3	čeka
----	--	čeka
FETCH R	t4	čeka
----	--	čeka

Transakcija A čita slog i postavlja S katanac na R.
Transakcija B ne može da dobije X katanac i čeka,
dok A u kasnijem čitanju dobija istu vrednost sloga

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Problem pojavljivanja fantoma - rešenje

Transakcija A	vreme	Transakcija B	
-----	---	-----	
FETCH R where x=10	t1	-----	(zahteva S katanac na R)
-----	--	-----	
---	t2	INSERT INTO R ... x=10	
-----	--	(UPDATE R SET X=10 WHERE....)	
-----	--	čeka	
FETCH R where x=10	t3	čeka	
-----	--	čeka	
-----	--	čeka	

Transakcija A čita slog i postavlja S katanac na R.
 Transakcija B ne može da dobije X katanac i čeka. A
 u ponovljenom čitanju dobija isti skup slogova (bez
 "fantoma")

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objele zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Problem nekonzistentne analize - rešenje

Transakcija A	vreme	Transakcija B
-----	-----	-----
----	--	----
----	--	----
FETCH Rac1(40) sum=40	t1 --	---- (postavlja S katanac nad Rac1)
----	--	----
FETCH Rac2(50) sum=90	t2 --	---- (postavlja S katanac nad Rac2)
----	--	----
----	t3	FETCH Rac3(30) (postavlja S katanac nad Rac3)
----	--	----
----	t4	UPDATE Rac3(30-->20) (postavlja X katanac nad Rac3)
----	--	----
----	t5	FETCH Rac1(40) (postavlja S katanac nad Rac1)
----	--	----
----	t6	UPDATE Rac1(40-->50) (zahteva X katanac nad Rac1)
----	--	čeka
----	--	čeka
FETCH Rac3(20) čeka čeka	t7 -- --	čeka (zahteva S katanac nad Rac3) čeka čeka

Nekonzistentna analiza je sprečena ali se u trenutku t7 javila mrtva petlja

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

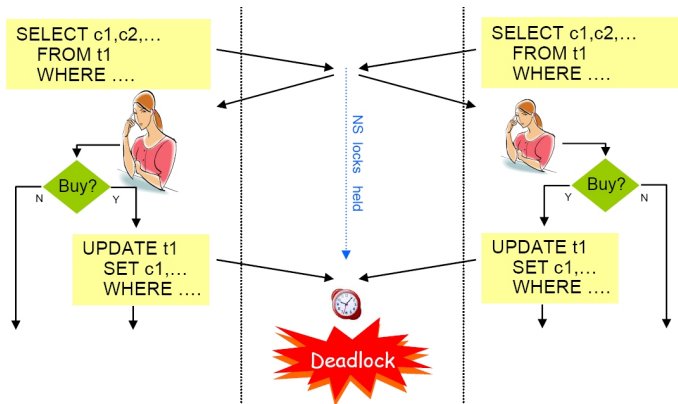
Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Mrtva petlja

Ko će od korisnika uspeti da obavi kupovinu?

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

- Mrtva petlja (eng. *deadlock*) je situacija kada dve ili više transakcija imaju postavljen katanac nad resursom koji je potreban onoj drugoj tako da ni jedna ne može da nastavi sa radom.
- Mrtva petlja može da uključi dve ili više transakcija
- Otkriva se grafom čekanja
- Razrešava se tako što se izabere žrtva čiji se efekti ponište i tako oslobode resursi

- Kriterijum korektnosti izvršavanja datog skupa transakcija
- Izvršavanje datog skupa transakcija je korektno ako je serijalizabilno, tj. ako proizvodi isti rezultat kao i serijsko izvršavanje istog skupa transakcija
- Efekat zaključavanja je da isforsira serijalizabilnost transakcija
- **Serijalizabilnost skupa transakcija ne garantuje redosled transakcija pri izvršavanju!**

Važi sledeća teorema

Ako sve transakcije primenjuju dvofazni protokol zaključavanja tada su svi mogući rasporedi izvršavanja transakcija serijalizabilni

Nacin rada:

- Pre rada sa bilo kojim objektom transakcija mora da zahteva katanac nad tim objektom
- Po oslobadjanju katanca transakcija ne sme više da zahteva bilo koji katanac

Dvofazni protokol zaključavanja - nastavak

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

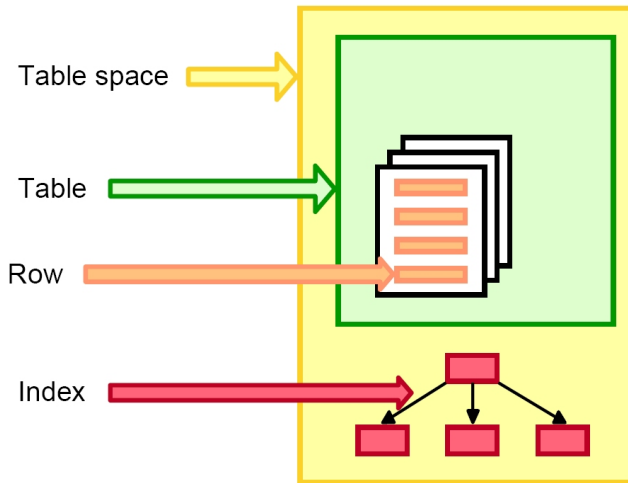
SQL podrška

Transakcije koje se ponašaju u skladu sa ovim protokolom imaju dve faze

- faza zahteva za katanacima
- faza ukidanja katanaca tj. oslobađanja resursa

Druga faza se često komprimuje u jednu operaciju (COMMIT ili ROLLBACK)

Objekti zaključavanja

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Zbog performansi i povećanja nivoa konkurentnosti (mogućnosti za istovremeno izvršavanje više programa) proširuje se elementarni koncept zaključavanja resursa:

- RSUBP podržava tri opšte kategorije katanaca: S, U (ažuriranje sa namerom), X i više načina za njihovo korišćenje
- uvodi se koncept *nivoa izolacije*
- uvode se dodatne tehnike za povećanje nivoa konkurentnosti

- Termin **nivo izolacije** se koristi za opis stepena ometanja koje tekuća transakcija može da podnese pri konkurentnom izvršavanju
- Ako su transakcije serijalizabilne stepen ometanja ne postoji, tj. nivo izolacije je maksimalan
- Realni sistemi zbog različitih razloga (npr. performanse) dopuštaju rad sa nivoom izolacije koji je manji od maksimalnog
- Što je veći nivo izolacije manje su dopuštene smetnje i obratno

Mogući nivoi izolacije u DB2 su

- **RR** - Repeatable Read - zaključava sve slogove koji su referisani u okviru transakcije
- **RS** - Read Stability - zaključava slogove koji su pročitani u okviru transakcije
- **CS** - Cursor Stability (predefinisan) - zaključava se svaki slog kome se pristupilo dok se kursor nalazi na njemu. Katanci se drže dok se ne pristupi narednom slogu
  - **CC** - currently committed - ukoliko neko čita slog, ne čeka da se oslobodi ključ već se čita prethodno potvrđena verzija podataka
- **UR** - Uncommitted Read - dopušta čitanje nepotvrđenih podataka druge transakcije

Nivoi izolacije u DB2

Karakteristike nivoa izolacije se mogu videti u DB2 SQL Reference

SET CURRENT ISOLATION - promena nivoa izolacije za dinamičke SQL naredbe

SQL kod koji se vraća u slučaju mrtve petlje je -911

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Načini zaključavanja

- Pod načinom zaključavanja podrazumeva se vrsta pristupa zaključanom objektu koja je dostupna konkurentnoj transakciji.
- Protokol zaključavanje sa namerom (eng. *intent locking protocol*) - transakciji nije dozvoljeno da zahteva katanac nad torkom pre prvog zahteva za postavljanjem katanca uopšte
- Konflikt između zahteva se otkriva na nivou tabela a ne na nivou torki

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Načini zaključavanja - nastavak

Način zaključavanja	Objekat	Opis
IN (Intent None)	Prostor za tabele, blokovi, tabele, particije	Vlasnik katanca može da čita sve (i nepotvrđene) podatke u objektu, ali ne može da ih menja. Ostale aplikacije mogu da čitaju ili ažuriraju tabelu. Ne postavlja ni jedan katanac.
IS (Intent Share)	Prostor za tabele, blokovi, tabele, particije	Vlasnik katanca može da čita podatke u zaključanoj tabeli ali ne može da ih menja. Postavlja S katanac. Ostale aplikacije mogu da čitaju ili ažuriraju tabelu sve dok ne ažuriraju slog nad kojim je postavljen S katanac
IX (Intent Exclusive)	Prostor za tabele, blokovi, tabele, particije	Vlasnik katanca može da čita (ako dobije S ili U katanac) i menja podatke (ako dobije X katanac) nad slogom. Ostale aplikacije mogu da čitaju i ažuriraju tabelu sve dok ne ažuriraju slog nad kojim je postavljen X katanac

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Načini zaključavanja - nastavak

Način zaključavanja	Objekat	Opis
NS (Scan Share)	Slog	Vlasnik katanca može da ali ne i ažurira slog. Katanac se postavlja nad slogovima tabele umesto S katanca, kada je nivo izolacije RS ili CS. Ostale aplikacije mogu da čitaju i ažuriraju tabelu sve dok ne ažuriraju slog nad kojim je postavljen NS katanac
NW (Next Key Weak Exclusive)	Slog	Kada se slog unet u indeks, na naredni slog se postavlja NW katanac, ako je sledeći slog zaključan sa RR pretraživanjem. Vlasnik katanca može da čita ali ne i da ažurira zaključani slog. Katanac je sličan X katanacu, ali je kompatibilan sa NS katanacem
S (Share)	Slogovi, blokovi, tabele, particije	Vlasnika katanaca i sve konkurentne aplikacije mogu da čitaju podatke ali ne i da ih ažuriraju niti da dobiju katanac nad slogovima. Postavlja se S katanac nad tabelom
SIX (Share with Intent Exclusive)	Tabele, blokovi, particije	Vlasnik katanca može da čita i ažurira podatke ako dobije X katanac. Kod čitanja se ne postavljaju katanaci nad slogovima. Ostale aplikacije mogu da čitaju podatke ali ne i da ih menjaju. SIX katanac se dobija konverzijom IX kada se zahteva S, i obratno

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Načini zaključavanja - nastavak

Način zaključavanja	Objekat	Opis
U (Update)	Slogovi, blokovi, tabele, particije	Vlasnik katanca može da čita zaključani objekat i može da unapredi U katanac u X katanac. Dok se promena ne ostvari, ostale aplikacije mogu da čitaju ali ne i da ažuriraju objekat
X (Exclusive)	Slogovi, blokovi, tabele, pul bafera, particije	Vlasnik katanca može da čita i ažurira objekat. Ostale aplikacije mogu da čitaju podatke jedino sa UR nivoom izolacije
Z (Super Exclusive)	Prostori tabela, tabele, particije, blokovi	Katanac se postavlja nad tabelom u slučaju posebnih događaja (tabela je promenjena ili izbrisana, indeks nad tabelom je formiran ili izbrisan, ili je tabela u re-organizaciji. Ostale aplikacije ne mogu da priđu tabeli

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Načini zaključavanja - nastavak

Načini zaključavanja slogova

Row Lock		Minimum* Supporting Table Lock
S	Share	IS
U	Update	IX
X	eXclusive	IX
W	Weak exclusive	IX
NS	Next key Share	IS
NW	Next key Weak exclusive	IX

An application does not acquire
if it is using Table Locks of

Row locks

S, U, X, or Z

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Načini zaključavanja - nastavak

Načini zaključavanja tabela

IN	Intent None
IS	Intent Share
IX	Intent eXclusive
SIX	Share with Intent eXclusive
S	Share
U	Update
X	eXclusive
Z	superexclusive

Row Locking also used

(See next page)

Strict Table Locking

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Kompatibilnost načina zaključavanja

Matrica kompatibilnosti načina zaključavanja za tabele i slogove

MODE OF LOCK A	MODE OF LOCK B							
	IN	IS	S	IX	SIX	U	X	Z
IN	YES	YES	YES	YES	YES	YES	YES	NO
IS	YES	YES	YES	YES	YES	YES	NO	NO
S	YES	YES	YES	NO	NO	YES	NO	NO
IX	YES	YES	NO	YES	NO	NO	NO	NO
SIX	YES	YES	NO	NO	NO	NO	NO	NO
U	YES	YES	YES	NO	NO	NO	NO	NO
X	YES	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
Z	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO

Table Locks

Row Locks

LOCK A MODE	MODE OF LOCK B					
	S	U	X	W	NS	NW
S	YES	YES	NO	NO	YES	NO
U	YES	NO	NO	NO	YES	NO
X	NO	NO	NO	NO	NO	NO
W	NO	NO	NO	NO	NO	YES
NS	YES	YES	NO	NO	YES	YES
NW	NO	NO	NO	YES	YES	NO

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Kompatibilnost načina zaključavanja

Matrica kompatibilnosti načina zaključavanja

	IN	IS	NS	S	IX	SIX	U	NW	X	Z
IN	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
IS	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗
NS	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗
S	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✗	✗
IX	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗
SIX	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
U	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗
NW	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
X	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Z	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

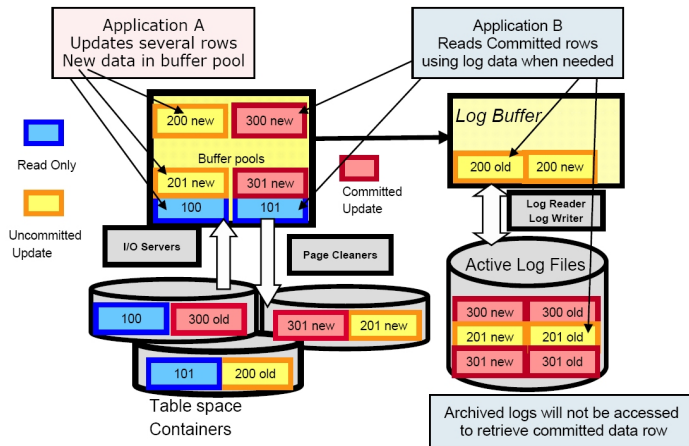
Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Trenutno potvrđeni (Currently Committed)

Konkurentnost

- Uvod
- Problemi u konkurentnom radu
- Zaključavanje
- Mrtva petlja
- Serijalizabilnost
- Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

- Objekti zaključavanja
- Zaključavanje i performanse
- Nivo izolacije
- Načini zaključavanja
- Dodatne tehnike**
- SQL podrška

Trenutno potvrđeni - eliminacija mrtve petlje

Client 1 (Cursor Stability)

Update T1 set col1 = 50
where col2 = 100

Select col1, col3,
col4 from T2
where col2
between 40 and 60
FOR READ ONLY

NO row locks
needed

DB2 Server

X Row locks held

Client 2 (Cursor Stability)

Update T2 set col1 = ?
where col2 = 50

Select col1, col5,
from T1
where col1 > 0
and col2 = 100
FOR READ ONLY

NO row locks
needed

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom
radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol
zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

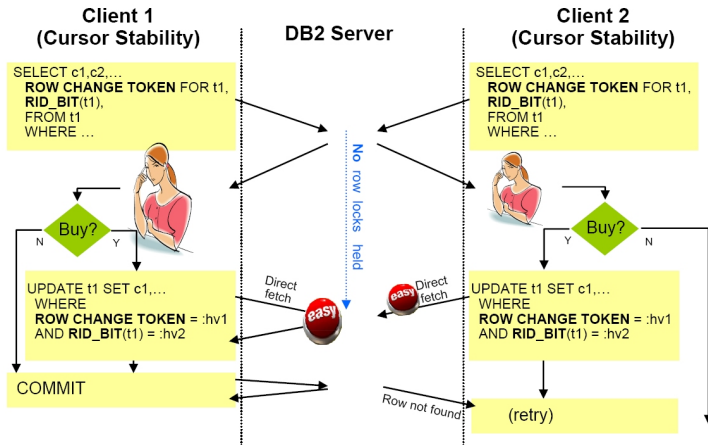
Optimističko zaključavanje

Konkurentnost

- Uvod
- Problemi u konkurentnom radu
- Zaključavanje
- Mrtva petlja
- Serijalizabilnost
- Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

- Objekti zaključavanja
- Zaključavanje i performanse
- Nivo izolacije
- Načini zaključavanja
- Dodatne tehnike**
- SQL podrška

Eskalacija katanaca

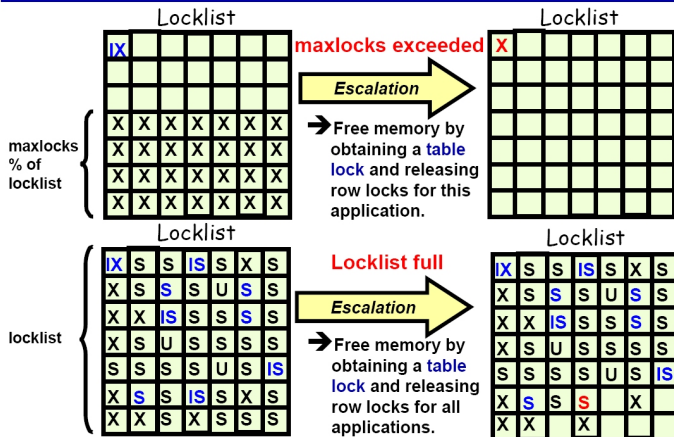
Konkurentnost

Uvod
 Problemi u konkurentnom radu
 Zaključavanje
 Mrtva petlja
 Serijalizabilnost
 Dvofazni protokol zaključavanja

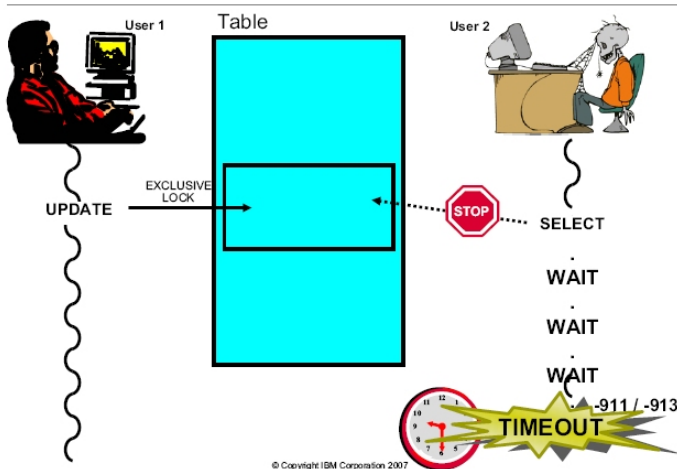
Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja
 Zaključavanje i performanse
 Nivo izolacije
 Načini zaključavanja
 Dodatne tehnike
 SQL podrška

Legend: Row locks (black) Table locks (blue) Escalated table locks (red)

Timeout

Parametri baze koji se odnose na zaključavanje:
LOCKTIMEOUT, DLCHKTIME, MAXLOCKS, ...

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

SQL standard

- ne propisuje eksplicitno mogućnosti zaključavanja
- zahteva od implementacija da obezbede mogućnost konkurentnog izvršavanja transakcija
- zahteva da ažuriranja izvedena od strane jedne ne budu vidljiva drugim transakcijama sem u slučaju da prva transakcija završi sa COMMIT-om

Zaključavanje - napredne tehnike

Standard definiše sledeće nivoe izolacije

- READ UNCOMMITTED
- READ COMMITED
- REPEATABLE READ
- SERIALIZABLE (predefinisan)

SQL podrška - nastavak

Konkurentnost

Uvod

Problemi u konkurentnom radu

Zaključavanje

Mrtva petlja

Serijalizabilnost

Dvofazni protokol zaključavanja

Zaključavanje - napredne tehnike

Objekti zaključavanja

Zaključavanje i performanse

Nivo izolacije

Načini zaključavanja

Dodatne tehnike

SQL podrška

Nivo izolacije		Priljavo pisanje	Priljavo čitanje	Neuzastopno čitanje	Fantomi
DB2	ANSI				
UR	READ UNCOMMITTED	N	Y	Y	Y
CS	READ COMMITTED	N	N	Y	Y
RS	REPEATABLE READ	N	N	N	Y
RR	SERIALIZABLE	N	N	N	N

Zaključavanje tabele

- Korisnik
  - LOCK TABLE <ime tabele> IN SHARE MODE
  - LOCK TABLE <ime tabele> IN EXCLUSIVE MODE
- Administrator
  - ALTER TABLE <ime tabele> LOCKSIZE ROW
  - ALTER TABLE <ime tabele> LOCKSIZE TABLE
  - ALTER TABLE <ime tabele> LOCKSIZE BLOCKINSERT (samo za MDC)

Primeri zaključavanja - 15.primeri.sql

- Čekanje na resurs
- Mrtva petalja
- Eksplicitne naredbe za zaključavanje
- SQL naredbe za analizu
- ...